

14815

1535438

VEREENIGING VOOR
NOORD-NEDERLANDS MUZIEKGESCHIEDENIS

WERKEN VAN
JACOB OBRECHT

UITGEGEVEN DOOR PROF. DR. JOHANNES WOLF

NEGEN EN TWINTIGSTE AFLEVERING

MISSEN

22. MISSA FORSEULEMENT +

23. MISSA SINE NOMINE

AMSTERDAM
G. ALSBACH & Cie.

LEIPZIG
BREITKOPF & HÄRTEL

[1919]

M 5854/29.

II 27/57

MISSA FORSEULEMENT

INLEIDING

In de universiteitsbibliotheek te München wordt, onder het opschrift *Art. 239* een exemplaar van het werk »Franchini Gafurii Laudensis de Harmonia Musicorum Instrumentorum Opus. Taurini 1520« bewaard, hetwelk vroeger in het bezit geweest is van Glareanus. Daaraan is in handschrift toegevoegd eene »Missa Fortzelement« welke door de aantekening »*Symphonia cuius 9ta nominant fortzelement Jacobi Hobrechthi Symphonistae Ingeniosissimi ab exemplari eiusdem descripta*« als een werk van Obrecht is gekenmerkt. Andere bronnen voor deze mis kunnen niet worden aangewezen.

De chanson *Forseulement* (*Fors seulement*) behoorde tot de meest bekende motieven uit de XVe en XVIe eeuw. Reeds Otto Kade heeft in zijn voorrede voor Ambros' muziekgeschiedenis, Band V bladz. XIX, op niet minder dan 15 bewerkingen gewezen. Voor onze mis komen hoofdzakelijk de stukken uit Obrecht en Brumel in aanmerking (vergelijk »Werken van Jacob Obrecht« 15^e en 16^e aflevering, bladz. 14 en 85). Deze mis toont in haar factuur meer een instrumentaal karakter. Maar zy laat, van het *Et in terra* af, dat ook werkelijk van tekst is voorzien, eveneens koorgezang toe. Op grond daarvan is dan ook de mis geheel van tekst voorzien.

EINLEITUNG

In der Universitätsbibliothek München wird unter der Signatur *Art. 239* ein aus Glareans Besitz stammendes Exemplar des Werkes »Franchini Gafurii Laudensis de Harmonia Musicorum Instrumentorum Opus. Taurini 1520« bewahrt. Ihm handschriftlich angefügt ist eine »Missa Fortzelement«, die durch den Vermerk »*Symphonia cuius 9ta nominant fortzelement Jacobi Hobrechthi Symphonistae Ingeniosissimi ab exemplari eiusdem descripta*« als ein Werk Obrechts charakterisiert ist. Andere Quellen lassen sich für diese Messe nicht nachweisen. Am Schlusse der Niederschrift findet sich der Schreibervermerk: »*Petrus Scudus pingebat*«.

Die chanson *Forseulement* (*Fors seulement*) gehörte zu den bekanntesten Themen des 15. und 16. Jahrhunderts. Schon Otto Kade hat im Vorwort zu Ambros' Musikgeschichte Band 5 Seite XIX nicht weniger als 15 Bearbeitungen nachgewiesen. Für unsere Messe kommen als Vorlage vornehmlich die Sätze von Obrecht und Brumel in Betracht (vgl. Obrechts Werke 15. und 16. Lieferung S. 14 und 85). Diese Messe zeigt in ihrer Faktur mehr instrumentales Gepräge. Aber auch sie läßt über das *Et in terra* hinaus, das durchaus mit Text versehen ist, Chorgesang zu. Aus diesem Grunde ist auch bei ihr der Text vollständig untergelegt worden.

REVISIONSBERICHT

Oberstimme. *Christe*: 21 c" — *Et in terra*: 10/11, 1 getrennt — *Qui tollis* 36 zusammengezogen — *Et incarnatus est* 85, 2-3 zusammengezogen.

Mittelstimme. Im Mezzosopran-Schlüssel. *Et in terra*: 1/2, 1 getrennt; 15, 3 minima.

Unterstimme. Im Bariton-Schlüssel. *Christe*: 15, 1 a; 21 — 24 ligiert — *Et in terra*: 1, 1-2 getrennt — *Qui tollis*: Die Stimme ist so aufgezeichnet, daß einer leeren brevis stets eine punktierte volle folgt — *Et incarnatus est*: 80 zerlegt in 2 semibreves.

Missa Forseulement.

Ad Hypoæolium modum.

Kyrie.

5

Ky - ri - e, ky - ri - e e - le - i - son, e -

Ky - ri - e, ky - ri - e e - le - i -

10

Ky - ri - e, ky - ri - e e - le - i -

- le - i - son, ky - ri - e - lei - son, e - le -

- son, e - le - i - son, e - le - i - son,

15

son, ky - ri - e - lei - son, ky - ri - e -

- i - son, ky - ri - e - le - i - son, ky -

ky - ri - e e - le - i - son, e -

25

le i son, e le i son, ky ri e le

le i son, e le i son,

30

e - le - i - son, i - son, ky - ri - e - le - i - son, e - le - i - son.

Christe.

5

Chri - ste e - le - i - son, Chri - ste e - le - i - son, e - le - i - son, e - le - i - son.

10

son, Chri - ste e - le - i - son, e - le - i - son, Chri - ste e - le - i - son, e - le - i - son.

15

son, e - le - i - son, Chri - ste e - le - i - son, Chri - ste e - le - i - son, Chri - ste e - le - i - son.

20

- son, e - le - i - son. son. son.

- son, e - le - i - son. son.

- ste e - le - i - son, e - le - i - son.

Kyrie.

5

Ky - ri - e e - le - i - son, ky -

Ky - ri - e e - le - i - son, e - le - son.

Ky - ri - e e - le - i - son, ky -

ri - e e - le - i - son, ky -

- i - son, ky - ri - e e - le - i - son,

- ri - e, ky - ri - e, ky - ri - e - le - i - son,

10

ri - e e - le - i - son. son.

ky - ri - e e - le - i - son, e - le - i - son.

e - le - i - son, e - le - i - son.

Gloria in excelsis Deo.

5

Et in ter - ra pax ho - mi

10

Bo - nae vo - ni - bus bo - nae vo - lun - ni - bus bo - nae vo - lun

15

lun - ta - tis. Lau - da - mus te, lau - ta - tis. Lau - da - mus te, lau - da - mus, ta - tis. Lau - da - mus te, be -

20

da - mus te, be - ne - di - ci - mus te. be - ne - di - ci - mus te. Ad - rie - di - ci - mus te. Ad - o - ra - mus te, ad -

25 30

Ad - o - ra - mus te, glo - ri - fi - ca - mus te. Gra -

35

- ri - fi - ca - mus te. Gra - ti - as a - ti - as a - gi - mus ti - bi pro -

40

- gi - mus ti - bi. - gi - mus ti - bi. - pter ma - gnam glo - ri -

45

propter ma - gnam glo - ri - am tu - am. Do - mi - ne, am. Do -

50

Fi - li u - ni ge - ni te Je - mi - ne Fi - li u - ni ge - ni te Je -

55

- te Do - mi - ne De - us,
- su Chri - ste. Do - mi - ne, Do - mi - ne De - us, A -
- su Chri - ste. Do - mi - ne De - us, A - gnus

60

A - gnus De - i, Fi - li - us De -
- gnus De - i, Fi - li - us Pa -
De - i, Fi - li - us Pa - - - - -

65 70

- i Pa - - - - - tris.
- - - - - tris, Fi - li - us Pa - tris.
- - - - - tris.

Qui tollis.

5

Qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, mi - se - re - re no -
Qui tol - lis pec - ca - ta mun - di,

10 15

- bis. Qui tol - lis pec - ca - ta mun - di,
mi - se - re - re no - bis.

sus - ci - pe, sus - ci - pe de - pre - ca - tio - nem no - stram. Qui se -
 Qui tol - lis pec - ca - ta,
 - des ad dex - te - ram Pa - tris, mi - se - re - re
 sus - ci - pe de - pre - ca - tio - nem
 no - bis. Quo - ni - am tu so - lus san - ctus. Tu so -
 Quo - ni - am tu so - lus san -
 - lus Do - mi - nus, Tu so - lus al - tis - simus, Je -
 - ctus, Do - mi - nus, al - tis - si -
 - su Chri - ste. Cum san -
 - mus, Je - su Chri - ste. Cum san - cto
 - cto Spi - ri - tu in glo - ri - a De -
 Spi - ri - tu in glo - ri - a De -
 - i Pa - tris. A - men.
 - i Pa - tris. A - men, A - men, A - men.

Credo in unum Deum.

5

Pa - trem om - ni - po - ten - tem, fa - cto - rem coe - li et

Pa - trem om - ni - po - ten - tem, fa - cto - rem coe - li et ter -

10

ter - rae, vi - si - bi - li - um om - ni - um et

- - rae, vi - si - bi - li - um om - - - - ni - um et

15

in - vi - si - bi - li - um.

in - vi - si - bi - li - um, et in - vi - si - bi - li - um.

20 25

Et in u - num Do - mi - num Je - sum Chri - stum, Fi - li - um De - i

Et in u - num Do - mi - num Je - sum Chri - stum, Fi -

30

u - ni - ge - ni - tum. Et ex Pa - tre na -

- li - um De - i u - ni - ge - ni - tum. Et ex Pa -

35 40

- tum an - te om - ni - a sae -

- tre na - tum an - te, an - te om - ni -

45

cu - la. De - um de De - o, lu - men de lu - mi - ne,
 - a, om - ni - a sae - cu - la. De - - um de De - o,

50

De - um ve - rum de De - o ve - ro.
 lu - men de lu - mi - ne, De - um ve - rum de De - o ve - ro. Ge - -

55

Ge - ni - tum, non fa - ctum con - sub - stan - ti - a - lem Pa -
 - - ni - tum, non fa - ctum con - sub - stan - ti - a - lem - -

60

- tri: per quem om - ni - a fa - cta sunt. Qui pro - pter
 Pa - tri: per quem om - ni - a fa - cta sunt. Qui - -

65

nos ho - mi - nes et pro - pter no - stram sa - lu -
 pro - pter nos, pro - pter no - stram sa - lu -

70

- tem de - scen - dit de coe - lis.
 - tem de - scen - dit de coe - lis.

Et incarnatus est.

5

Et in-car-na-tus est de spi-ri-tu san-cto:—

Et in-car-na-tus est de spi-ri-tu san-

10

Et ho-mo

ex Ma-ri-a vir-gi-ne. Et ho-

-cto ex Ma-ri-a, ex Ma-ri-a vir-gi-ne.

15

fa-ctus est. Cru-ci-fi-xus e-ti-am

-mo fa-ctus est.

Et ho-mo fa-ctus est. Cru-ci-fi-xus

20

25

pro no-bis: sub Pon-ti-o Pi-la-to—

e-ti-am pro no-bis: sub Pon-ti-o Pi-la-to pas-sus,

e-ti-am pro no-bis: sub Pon-ti-o pas-sus et se-

pas - sus, pas - sus et se - pul - tus est. Et

pul - tus est, pas - sus et se - pul - tus est, pas - sus et

- sus et se - pul - tus est.

re - surre - xit, re - surre - xit ter - ti - a

se - pul - tus est. Et re - surre - xit ter - ti - a

di - e se - cun - dum Scri - ptu - ras. Et a - scen - dit in coelum,

- a di - e se - cun - dum Scri - ptu - ras. Et a - scen - dit in

Et i - te - rum ven - tu - rus

se - det ad dex - te - ram Pa - tris. Et i - te - rum ven - tu - rus

coe - lum, se - det ad dex - te - ram Pa - tris. Et

est.

est cum glo - ri - a ju - di - ca - re vi - vos et mor - tu -

i - te - rum ven - tu - rus est ju - di - ca - re vi - vos et mor - tu -

60

Non

os: cu-ius re - gni non e - rit fi - nis.

os: cu - ius re - gni non e - rit fi - nis, non e -

65

70

e - rit fi - nis. Et in Spi - ri - tum san -

Et in Spi-ri-tum san-ctum Do - minum et vi-vi-fi-

- rit fi - nis. Et in Spi - ri - tum san - ctum

75

- ctum Do - mi - num, qui ex Pa - tre

- can - tem, qui ex Pa-tre Fi -

Do-mi-num et vi - vi-fi-can - tem, qui ex Pa - tre

80

Fi - li - o - que pro - ce - dit.

li - o-que pro-ce - dit. Qui cum

Fi - li - o - que pro - ce - dit. Qui cum

85

Si - mul ad-o - ra - tur. Qui lo - cu -

Patre et Fi - li - o Qui lo - cu-tus est per

Pa - tre et con-glo-ri-fi - ca - tur. Qui lo - cu - tus

90 95

-tus est per Pro- phe- tas. qui lo- cu- tus est per Pro- phe- tas. Et u-

100

nam, san- ctam, Ca- tho- li- cam et A- po- sto- li- cam Ec- cle- si- tas. Et u- nam, san- ctam Ca- tho- li- cam et A- po- sto-

105

In re- mis- si- o- nem pec- ca- am. Con- fi- te or u- num Ba- ptis- ma in re- mis- si- o- li- cam Ec- cle- si- am. In re- mis- si- o- nem

110

to- rum. Et ex- spe- cto re- nem pec- ca- to- rum. Et ex- spe- cto re- sur- re- cti- o- nem mor- pec- ca- to- rum. Et ex- spe- cto, ex- spe- cto

115

-sur- re- cti- o- nem. Et vi- tam ven- tu- tu- o- rum. Et vi- tam ven- re- sur- re- cti- o- nem mor- tu- o- rum. Et vi- tam ven- tu-

[illegible]

30

Do - mi - nus

oth, san - ctus, san - ctus, san - ctus, Do - mi - nus

ba - oth, san -

35

De - us Sa - ba - oth.

De - us Sa - ba oth, san -

- - - ctus Do - mi - - nus De - - us Sa - - ba - oth, san -

40 45

ctus, san - ctus, san - ctus Do - mi - nus De - us Sa -

50

San - ctus Do - mi - nus De -
us Sa - ba - oth, san - ctus Do - mi - nus,
ba - oth, san - ctus Do - mi - nus De - us, De - us

55

- us Sa - ba - oth, Do - mi - nus.

san - ctus Do - mi - nus De - us Sa -

- us Sa - ba - oth, san - ctus Do - mi - nus, Do - mi - nus

60

De - us Sa - ba - oth, Do - mi - nus De -

- us Sa - ba - oth, Do - mi - nus

De - us Sa - ba - oth, Do - mi - nus

65 70

- us Sa - ba - oth.

De - us Sa - ba - oth.

- mi - nus De - us Sa - ba - oth, De - us Sa - ba - oth.

Pleni sunt coeli.

5

Ple - ni sunt coe - li et ter -

Ple - ni sunt coe - li, coe - li et ter -

10

- ra, ple - ni sunt coe -

- ra, ple - ni sunt coe - li,

15 20

li et ter - ra, ple - ni sunt coe - li et ter - ra

25

ni sunt coe - li et ter - ra, ple - ni sunt coe - li et ter - ra

30 35

ra, glo - ri - a tu - a, glo - ri - a

40

ri - a tu - a, ple - ni sunt coe - li et ter - ra

45

coe - li et ter - ra, glo - ri - a tu - a

50 55

a, glo - ri - a tu - a

Osanna.

5

O - san - na in ex - cel - sis, in ex -

O - - - san - na in ex - cel - sis, in

Detailed description: This is the first system of a musical score for 'Osanna.' It consists of three staves: a treble staff with a single whole note, and a grand staff (bass and tenor) with a melody. The melody starts with a half note 'O', followed by quarter notes 'san', 'na', and a half note 'in'. The bass line has a half note 'O', followed by quarter notes 'san', 'na', and a half note 'in'. The lyrics are written below the staves.

10

O - - - san - na in

cel - sis, o - san -

ex - cel - sis

Detailed description: This is the second system of the musical score. It continues the melody from the first system. The treble staff has a whole note 'O', followed by quarter notes 'san', 'na', and a half note 'in'. The grand staff continues the melody with quarter and eighth notes. The lyrics are written below the staves.

15

ex - cel - sis, o - san -

na in ex - cel - sis, o - san - na in

o - san - - - na in ex - cel - -

Detailed description: This is the third system of the musical score. It continues the melody. The treble staff has a half note 'ex', followed by quarter notes 'cel', 'sis', and a half note 'o'. The grand staff continues the melody. The lyrics are written below the staves.

20

25

na, o - san - na in ex - cel -

ex - cel - sis, o - san -

- sis, o - san - na, o - - - san -

Detailed description: This is the fourth system of the musical score. It continues the melody. The treble staff has a half note 'na', followed by quarter notes 'o', 'san', 'na', and a half note 'in'. The grand staff continues the melody. The lyrics are written below the staves.

30

- sis, ———

- na in ex-cel - sis, in ex-cel - sis, o - san -

35

- na in ex-cel - sis, in ex-cel - sis, o - san - na

- na, o - san - na,

40

- sis.

- sis, in ex-cel - sis, ex-cel - sis, in ex-cel - sis

45 50

o - san - na in ex-cel - sis

- cel - sis, in ex-cel - sis, in ex-cel - sis

55

o - san - na in ex-cel - sis

in ex-cel - sis, in ex-cel - sis

60

- cel sis, o san na in ex cel sis, o san na in ex cel.

65 70

na in ex cel sis, ex cel sis, ex cel sis.

Benedictus.

5

Be ne di ctus, be ne di.

10

ctus, be ne ne di ctus qui.

15 20

di ctus qui ve nit, be ne di ctus, be ne di ctus qui ve.

25

nit, qui ve - nit, be - ne - di - ctus qui ve - nit, be -

30

nit, be - ne - di - ctus qui ve - nit, qui ve - nit, be -

35 40

ve - nit, qui ve - nit in no -

45

mi - ne Do - mi -

50

ni, be - ne - di - ctus be - ne - di -

55

qui ve - nit in no - mi - ctus, be - ne - di - ctus, be - ne - di - ctus qui ve - nit

60

ne Do - mi ni, in no - mi ne Do - mi ni, be-ne-di.

65 70

ctus qui ve-nit in no-mi-ne Do - mi-ni.

Agnus I.

5

A - gnus De - i, qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, A - gnus De - i, qui tol - lis.

10

A - gnus De - i, qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, A - gnus De - i, qui tol - lis.

15 20

i qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, mi - se - re - re qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, mi - se - re - re.

25

- re, mi - - se - re - - re no - - bis.

no - bis, mi - se - re - - re no - bis, mi - se - re - re no - bis.

no - bis, mi - se - re - re, mi - - se - re - - re no - - bis.

Agnus II.

5

A - - gnus De - - i qui tol -

A - gnus De - i qui tol - - lis, A - - gnus De - - i

A - gnus De - i qui tol - - lis, A - - gnus De - -

10

- lis pec - - ca - ta mun - - di

qui tol - - lis pec - - ca - - ta mun - -

- i qui tol - - lis pec - ca - ta mun - - di,

15

mi - -

- - di, mi - se - re - re no - - bis, mi - - se - re - - re, mi.

pec - ca - ta mun - di, mi - se - re - - re, mi - se - re - -

20 25

se - re - re - no - bis.
se - re - re, mi - se - re - re no - bis, no - bis.
re no - bis, mi - se - re - re no - bis.

Agnus III.

5

A - gnus De - i qui tol -
A - gnus De - i qui tol -
A - gnus De - i qui tol - lis

10

lis pec - ca - ta mun -
lis pec - ca - ta mun - di,
pec - ca - ta, do -

15

di, do - na no - bis pa - cem.
do - na no - bis pa - cem.
na no - bis pa - cem.

MISSA SINE NOMINE

INLEIDING

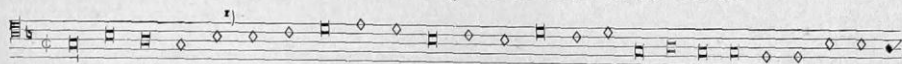
De »Missa sine nomine« in G is mij slechts bekend uit het handschrift van de Hofbibliotheek te Weenen Ms. 11883.

De Weener codex, een papieren handschrift uit het einde der 15^e eeuw, bestaat uit 325 bladen in 4° formaat (28,7×21 cm) en bevat in koorboekvorm 29 meerstemmige missen van Barberiaw, Nicolaus Carli Meyster zu Anthorff, Amanus Faber, Jacobus Hobrecht, Josquin, Lupus, Johannes Notens, Johannes Prioris, Matheus P^r, Henricus severdonck, J. sticheler, Verbonet, Hieronimus Winters, H. yzaac, alsmede een *Regina coeli lactare*. Twee missen hebben in de tenor het nederduitsche »Waer is die alderliefste mein« und »Noch weth ic een so scoen Joncfraw fijn«. Op. folio 305^r bevindt zich de aantekening: »Deese Coopie salmen gheuen Meester heynric van loouen end Niement anders.«

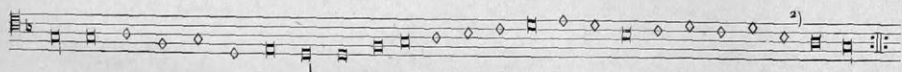
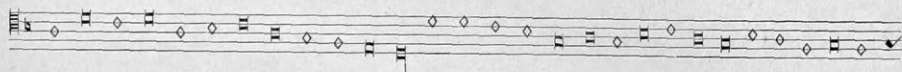
Fol. 52^r. Ja. hobrecht: Missa l'omme armé 4 v.

Fol. 121^v. Jacobus Hobrecht: Missa [sine nomine] 3 v.

Aandacht verdient de notering van de Tenor in het Credo:

Canon: A maiori debet fieri denominacio.

¹⁾ Naar het model a. ²⁾ Naar het model c'.

De notenwaarden moeten worden weergegeven naar hare grootte: eerst de longae, dan de breves en ten slotte de semibreves.

Dezelfde tenorpartij doet dienst voor het »Et incarnatus est« met den »Canon: Ut prius, sed dicitur retrograde«. Ook hier geldt hetzelfde voorschrift omtrent de notenwaarden: longae, breves, semibreves; maar het lezen geschiedt van achteren naar voren.

Hierbij worde nog vermeld eene mededeeling over drie onder den naam van Obrecht voorkomende vierstemmige Missen, die slechts in twee stemmen bewaard zijn en op grond daarvan voorloopig niet kunnen worden uitgegeven:

24. Missa Adieu mes amours II
25. Missa super Scaramella
26. Missa sine nomine.

De eerste beide bevinden zich in twee stembanden (alt en bas) uit de eerste helft der 16^e eeuw, in oblong 8^a formaat (20×15,5 cm) en zijn aanwezig in de bibliotheek van Dr. Werner Wolffheim te Berlijn-Grunewald. De alt ist gefolieerd van 1—149; de laatste drie bladen zijn onbeschreven. Fol. 80—83 zijn aan den bovensten rand beschadigd, waardoor echter gelukkig slechts weinig noten zijn verloren gegaan. De bas bevat 129 bladen van de oude folieering; de bladen 68—79 ontbreken en de beide laatste zijn leeg gebleven. Beide stemboeken zijn zorgvuldig, maar zonder kunstwaarde door dezelfde hand geschreven; helaas hebben ze door vochtigheid geleden, zonder dat echter de tekst daardoor nadeel heeft ondervonden. Aan iederen band gaat vooraf een inhoudsopgave met noteering van de cijfers der folio's van de vier stemboeken en den naam van den componist. Men vindt er: 4 missen van Vitalis Venedier, 3 van Jacobus Obrecht (hobrecht), 2 van Loyset Compere, 2 van Hennricus (!) Isaac en van Matheus Pipelare, Anthonius Braun (praun), Okechem, Nicolaus Scompianus, Gregorius Braun, Georgius Brakh, Sandiene [!] (Sandrin?) ieder een; benevens 3 zonder opgave van componist.

		dis.	altus	bassus	tenor	
7.	adieu mes	45	46	39	27	Jacobus Obrecht (hobrecht)
18.	malheur me bat .	114	117	99	67	Obrecht
19.	Scaramella	115	126	107	76	Jacobus (Ja:) Obrecht

De derde der gedeeltelijk bewaard gebleven missen bevindt zich in de stembanden te Leipzig Thomaskerk *Mss.* 51, waarvan eene beschrijving in de inleiding van de achtste aflevering geplaatst is:

EINLEITUNG

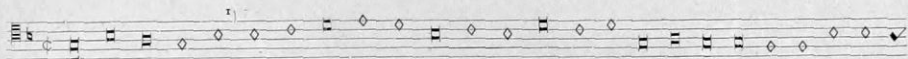
Die »Missa sine nomine« in G ist mir nur aus der Handschrift der Wiener Hofbibliothek Ms. 11883 bekannt.

Der Kodex Wien 11883, eine Papierhandschrift aus dem Ende des 15. Jahrhunderts, umfaßt 325 Blätter in 4⁰ (28,7 × 21 cm) und enthält in Chorbuchform 29 mehrstimmige Messen von Barberiaw, Nicolaus Carli Meyster zu Anthonff, Amanus Faber, Jacobus Hobrecht, Josquin, Lupus, Johannes Notens, Johannes Prioris, Matheus P^z, Henricus severdonck, J. sticheler, Verbonet, Hieronimus Winters, H. yzaac sowie eine Regina coeli laetare. Zwei Messen erheben sich über niederdeutsche Tenöre: »Waer ist die alderliefste mein« und »Noch weth ic een so scoen Joncfraw fijn.« Auf Bl. 305^r findet sich die Notiz: »Deese Coopie salmen gheuen Meester heynric von loouen end Niement anders.«

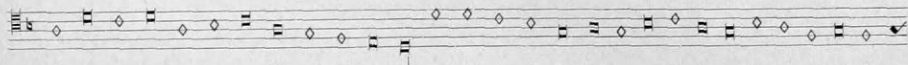
Bl. 52^r. Ja. hobrecht: Missa l'omme armé 4 v.

Bl. 121^v. Jacobus Hobrecht: Missa [sine nomine] 3 v.

Bemerkenswert ist die Aufzeichnung des Tenors zum Credo:

Canon: A maiori debet fieri denominacio.

1) In der Vorlage a. 2) In der Vorlage c'.

Die Notenwerte sind ihrer Größe nach vorzutragen: erst die longae, dann die breves und schließlich die semibreves.

Dieselbe Stimme dient dem »Et incarnatus est« als Tenor mit dem »Canon: Ut prius, sed dicitur retrograde«. Auch hier herrscht die gleiche Ordnung der Werte: longae, breves, semibreves; aber die Auslese erfolgt von hinten nach vorn.

Angefügt sei noch der Bericht über drei unter dem Namen Obrechts überlieferte vierstimmige Messen, welche nur in zwei Stimmen erhalten sind und aus diesem Grunde vorderhand von der Veröffentlichung ausgeschlossen sein sollen:

24. Missa Adieu mes amours II

25. Missa super Scaramella

26. Missa sine nomine.

Erstere beide liegen in zwei Stimmenbänden (Altus und Bassus) aus der ersten Hälfte des 16. Jahrhunderts in Quer-8° (20×15,5 cm) vor, die sich in der Bibliothek des Herrn Dr. Werner Wolffheim in Berlin-Grunewald befinden. Der Alt zeigt eine alte Folierung von 1—149; die letzten 3 Blätter sind unbeschrieben. Fol. 80—83 sind am oberen Rande beschädigt, wodurch aber glücklicherweise nur wenige Noten in Verlust geraten sind. Der Baß umfaßt 129 Blätter alter Folierung; die Blätter 68—79 fehlen und die beiden letzten sind frei geblieben. Beide Stimmbücher sind sorgfältig, aber ohne Kunst von derselben Hand geschrieben; leider haben sie durch Feuchtigkeit gelitten, ohne daß jedoch der Text selbst zu Schaden gekommen wäre. Jedem Bande vorangestellt ist ein Verzeichnis des Inhalts mit Angabe der Foliozahlen der 4 Stimmbücher und der Verfasser. Es liegen vor: 4 Messen von Vitalis Venedier, 3 von Jacobus Obrecht (hobrecht), 2 von Loyset Compere, 2 von Henricus [!] Isaac und je eine Messe von Matheus Pipelare, Anthonius Braun (praun), Okechem, Nicolaus Scompianus, Gregorius Braun, Georgius Brakh, Sandiene [!] (Sandrin?) sowie 3 ohne Autorengabe.

		dis.	altus	bassus	tenor	
7.	adieu mes	45	46	39	27	Jacobus Obrecht (hobrecht)
18.	malheur me bat .	114	117	99	67	Obrecht
19.	Scaramella	115	126	107	76	Jacobus (Ja:) Obrecht

Die dritte der fragmentarisch erhaltenen Messen findet sich in den Stimmbänden Leipzig, Thomaskirche *Mss.* 51, von denen eine Beschreibung im Vorbericht zu Lieferung 8 vorliegt:

REVISIONSBERICHT

Oberstimme. *Christe*: 6,2-3 a' g' — *Et in terra*: 47,2-48,11 ligiert, ebenso 53,2-55,1 — *Qui tollis*: 30-32 ligiert, ebenso 70-74 — *Sanctus*: 30/31,1, ligiert, ebenso 32,2-34,11, 45-46,11, 54,2-55,1 — *Osanna*: Ligiert 9,2/10,2, 15,2/16,2 — *Benedictus*: Ligiert 7,2/8,11, 9,2/10,11, 11,2/12,1 — *Agnus III*: Ligiert 26-28, 29-31, 34-36.

Mittelstimme. *Christe*: Ligiert 1-3, 5-7, 9-11 — *Et in terra*: Ligiert 36,2-37,11, 37,4-38,11, 44,2-45,11, 74,4-75,2 — *Qui tollis*: Ligiert 49,1-50,11, 50,3-51,2 — *Et unam sanctam*: Ligiert 6-7,11, 13,2-14,2, 18-19, 22,1-2, 28-29,11, 30-31,11, 31,2-3 — *Sanctus*: Ligiert 41/42,1 — *Osanna*: Ligiert 8-10, 12-19, 20-23, 24-25, 28-30, 31-34, 35-36, 39-43, 45-50, 58-60 — *Osanna II*: Ligiert 1-4,11, 9-10, 11-15, 20-22, 23-26, 31-32 — *Agnus I*: Ligiert 10-11, 12-16, 23-25, 26-29, 31-33, 45-48, 50-51 — *Agnus III*: 59/60 ligiert.

Unterstimme. *Kyrie*: 12-16 ligiert — *Kyrie II*: 3-6 ligiert, ebenso 16-18 — *Et in terra*: Ligiert 23-24, 25-29, 64-66, 88-89, 96-98 — *Qui tollis*: Ligiert 11-12, 13-17, 24-25, 35-37, 45-46, 72-74 — *Et unam sanctam*: Ligiert 1/2,1, 13-14, 18-19, 28-29,1 — *Sanctus*: Ligiert 15-17, 20-22, 36-38, 39-42, 55-57 — *Osanna*: Ligiert 1-4, 10-11, 26-28, 45-48, 58-60 — *Osanna II*: Ligiert 17-20 — *Agnus II*: Ligiert 6,2-7, 12-13,11, 13,2-15,11, 16-17,11, 23-24 — *Agnus III*: Ligiert 5-8, 14-15, 16-20, 31-33, 34-36, 41-43, 48,2-50,11, 55-58, 60-61.

Missa sine nomine.

Kyrie.

Ky - ri - e - e - le - i - son, ky - ri - e - e - le - i - son,

- e e - le - i - son, ky - ri - e, ky - ri - e - e - le - i - son, e - le - i - son, ky - ri - e

- ri - e e - le - i - son, ky - ri - e - e - le - i - son, ky - ri - e e - e - le - i - son, e - le - i - son,

- e - le - i - son, e - le - i - son, - le - i - son, ky - ri - e - e - le - i - son, ky - ri - e e - le - i - son,

Christe.

First system of the musical score. It consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The middle and bottom staves are in bass clef with the same key signature and time signature. The lyrics are: Chri - ste e - - le - - i - son, Chri - ste e - - le - - i - son, Chri - ste e - -

Second system of the musical score. It consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The middle and bottom staves are in bass clef with the same key signature and time signature. The lyrics are: Chri - ste e - le - i - son, e - le - i - son, - i - son, e - le - - le - i - son, - e - le - i - son, - e - le - -

Third system of the musical score. It consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The middle and bottom staves are in bass clef with the same key signature and time signature. The lyrics are: Chri - - ste, Chri - ste e - le - - i - - i - son, e - le - - i - - - i - son, Chri - - ste,

Fourth system of the musical score. It consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The middle and bottom staves are in bass clef with the same key signature and time signature. The lyrics are: - son, - e - le - i - son, e - le - - i - son, - son, e - - le - i - son, Chri - - ste e - - le - i - son.

Kyrie.

5

Ky - ri - e e -

Ky - ri - e e - le - i - son, ky - ri - e e -

Ky ri - e e - le - i - son,

10

- le - i - son, ky - ri - e e - le -

- - - lei - son, ky - ri - e e - le - i - son, e -

e - le -

15

- i - son, e - le - i - son, ky - ri - e e - le - i - son.

- le - i - son, e - lei - son, e - le - son.

- i - son, ky - ri - e - le - i - son.

Gloria in excelsis Deo.

5

Et in - ter - ra

Et in - ter - ra pax ho - mi - ni - bus

10

pax ho - mi - ni - bus - bo - nae vo - lun - ta - tis,
bo - nae, bo - nae vo - lun - ta - tis,

15

bo - nae vo - lun - ta - tis. Lau - da - mus te, lau - da - mus te, lau - da - mus te, be - ne - di - ci - mus te.

20

da - mus te, lau - da - mus te, be - ne - di - ci - mus te.

25

30

da - mus, be - ne - di - ci - mus te. Ad - o - ra - mus te.

35

ra - mus te, glo - ri - fi - ca - mus te, glo - ri - fi - ca - mus te.

40

te. Gra ti - as a - gi - mus ti - bi
 - ca - mus te. Gra - ti - as a - gi - mus ti - bi - pro -
 Gra - ti - as

45

pro - - pter ma - - - gnam glo - - ri -
 - - - pter ma - - - gnam glo - - ri -
 a - gi - mus ti - bi pro - pter ma -

50

- am tu - - am. De - us
 - am tu - - am. Do - mi - ne, Do - mi - ne, De -
 - gnam glo - - ri - am tu - - am

55

Rex - - coe - le - stis, De - us Pa -
 - - us Rex - - coe - le - stis, De - us Pa -
 - - - - - - - - - - - - - - - -

60

- - - ter - om - ni - po - tens -
 - - - ter om - ni - po - - - tens, om - ni -
 - - - - - - - - - - - - - - - -

Do -

65

Do - mi - ne, Fi - li u - ni - ge -

- po - tens. Fi - li u - ni - ge -

- mi - ne, Fi - li u - ni -

70

- ni - te, Fi - li u - ni - ge - - ni -

- ni - te, u - ni - ge - ni - te, Fi - li

- ge - - ni - te, u - ni - ge - ni -

75

- te Je - su Chri - -

u - ni - ge - - ni - te Je - - su Chri -

- te

80

- ste. Do - mi - ne De -

- ste. Do - mi - ne De -

Je - - su Chri - ste.

85 90

- us, A - - gnus De - i -

- us, A - gnus, A - gnus De -

A - gnus De

95

Fi - li - us Pa - tris. Fi - li - us Pa - tris.

Qui tollis.

Qui — tol —

Qui tol-lis pec-ca-ta mun-di, qui tol-lis, tol —

Qui — tol — lis

10

lis pec ca ta mun di pec

[illegible]

20

mi - se - re - re no - bis, mi - se - re - re no - bis, mi - se - re - re no - bis,

25

Qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, sus - re no - bis. Pec - ca - ta mun - mi - se - re - re no - bis.

30 35

- ci - pe de - pre - ca - ti - o - nem. di, sus - ci - pe de - pre - ca - ti - o - Qui se -

40

- nem no - stram. Qui se - des ad - des ad dex - te - ram

45

Quo - ni - dex - te - ram Pa - tris, mi - se - re - re Pa - tris, mi - se - re - re no -

50

- am tu so - lus san - ctus,
no - bis. Quo - ni - am tu so -
- bis.

55

tu so - lus Do - mi - nus. Tu
(h) lus san - ctus, so - lus Do - mi -
So - lus al - tis -

60

so - lus al - tis - si - mus. Cum san -
- nus. Tu so - lus al - tis - si - mus Je - su Chri -
- si mus. Cum san - cto

65

- cto Spi - ri - tu in glo - ri -
- ste. Cum san - cto Spi - ri - tu in glo - ri -
Spi - ri - tu in glo - ri - a De - i.

70

- a De - i Pa - tris. A - men.
- a De - i Pa - tris. A - men.
A - men.

Credo in unum Deum.

5

Pa-trem om-ni-potentem, fa-ctorem coe-li et ter-rae,

Pa-trem om-ni-potentem, fa-ctorem coe-li et ter-

Patrem.

10

vi-si-bi-li-um om-ni-um et in-vi-si-bi-li-um.

-rae, vi-si-bi-li-um om-ni-um et in-vi-si-bi-li-um.

15

-um. Et in u-num Do-mi-num Je-sum Christum, Fi-li-um De-

Et in u-num Do-mi-num Je-sum Chri-stum, Fi-li-um De-

20

-i u-ni-ge-ni-tum. Et ex

-i u-ni-ge-ni-tum. Et ex Pa-

25

Pa - tre na - tum an - te om - ni - a sae - cu - la.

- tre na - tum an - te om - ni - a sae - cu - la.

30

- la. De - um de De - o,

De - um de De - o, lu - mende lu - mi - ne, De - um ve - rum de De -

35

de - o ve - ro, De - o ve -

- o ve - ro,

40

- ro. Ge - nitum, non fa - ctum, con - substan - ti - a - lem Pa -

Ge - ni - tum, non fa - ctum, con - substan - ti - a - lem

45

50

- tri: per quem om - ni - a fa - cta sunt. Qui

Pa - tri: per quem om - ni - a fa - cta sunt. Qui

55

pro-pter nos ho-mi-nes et pro-pter no-stram sa-lu-

pro-pter nos ho-mi-nes et pro-pter no-stram

60

-tem de-scen-dit de coe-lis.

sa-lu-tem de-scen-dit de coe-lis.

Et incarnatus est.

5

Et in-car-na-tus est de Spi-ri-tu san-

Et in-car-na-tus est de Spi-ri-tu san-

10

-cto ex Ma-ri-a vir-gi-ne. Et ho-mo fa-ctus est. Cru-

-cto ex Ma-ri-a vir-gi-ne. Et ho-mo fa-ctus est. Cru-

15

Cru-ci-fi-xus e-ti-am pro-no-bis: sub Pon-ti-o Pi-la-to

20

pas-sus et se-pul-tus est. Et re-sur-re-xit ter-ti-a di-

25

-e se-cun-dum Scri-ptu-ras. Et a-

30

-scen-dit in coe-lum. Se-det ad dex-te-ram Pa-

35

-tris. Et i-te-rum ven-tu-rus est cum glo-ri-a ju-

40

di-ca-re vi-vos et mor-tu-os. Cu-ius re-gni non

-ca-re vi-vos et mor-tu-os. Cu-ius re-gni non e-

45

e-rit fi-nis. Et in Spi-ri-tum san-ctum, Do-mi-num et vi-

-rit fi-nis. Et in Spi-ri-tum san-ctum, Do-mi-num.

50

vi-fi-can-tem: qui ex Pa-tre Fi-li-o-que pro-ce-dit. Qui

Qui ex Pa-tre Fi-li-o-que pro-ce-dit. Qui

55

cum Pa-tre et Fi-li-o si-mul ad-o-ra-tur et con-glo-ri-fi-

cum Pa-tre et Fi-li-o si-mul ad-o-ra-tur et con-glo-ri-fi-

60

-ca-tur. Qui lo-cu-tus est per Pro-phe-tas.

-ca-tur. Qui lo-cu-tus est per Pro-phe-tas.

Et unam sanctam.

Et — u — nam, san — ctam, Ca — tho — li —

Et u — nam, san — ctam, Ca — tho — li — cam et

Et u — nam, san — ctam, Ca — tho —

— cam — et A — po — sto — li — cam — Ec — cle — si — am.

A — po — sto — li — cam Ec — cle — si — am. Con — fi — te — or u —

— li — cam et A — po — sto — li — cam Ec — cle — si — am. Con — fi —

Con — fi — te — or u — num ba — ptis — ma in re — mis —

— num ba — ptis — ma in re — mis — si — o — nem pec —

— te — or u — num ba — ptis — ma in re —

— si — o — nem pec — ca — to — rum. Et ex — spe — cto re — sur — re — cti — o —

— ca — to — rum. Et ex — spe — cto re — sur — re — cti — o —

— mi — si — o — nem pec — ca — to — rum. Et — ex — spe — cto

25

-nem. Et vi - tam ven - tu - ri

-nem mor - tu - o - rum. Et vi - tam ven -

re - sur - re - cti - o - nem mor - tu - o - rum. Et vi -

30

sae - cu - li. A - - - - - men.

- tu - ri sae - cu - li. A - - men, a - - men, a - - - - - men.

- tam ven - tu - ri sae - cu - li. A - men, a - men, a - - - - - men.

Sanctus.

5

San - - - - - ctus,

San - - - - - ctus, san - - - - -

San - - - - - ctus, san - - - - -

10

san - - - - - ctus, san - - - - -

- ctus, san - - - - - ctus, san - - - - -

- ctus, san - - - - - ctus, san - - - - -

[illegible]

35

ctus, san - ctus, san - ctus Do -

ctus, san - ctus Do -

ctus, san - ctus Do - mi -

50

oth, Do - mi - nus De - us Sa ba oth,

ba oth, Do - mi - nus De - us Sa ba oth, Do -

ba oth, Do - mi - nus De - us

55

Do - mi - nus De - us Sa - ba - oth.

Do - mi - nus De - us Sa - ba - oth.

Do - mi - nus De - us Sa - ba - oth.

Pleni sunt coeli.

5

Ple - ni sunt coe - li, coe -

Ple - ni sunt coe - li

10

- li, coe - li et ter - ra, coe - li et ter - ra, coe - li et

et ter - ra, coe - li et ter - ra, coe - li et ter - ra, coe -

15

ter - ra, coe - li et ter - ra, coe - li et ter - ra, coe - li et ter - ra, coe -

- li et ter - ra, coe - li et ter - ra, coe -

20

- ra glo - ri - a, glo - ri - a

glo - ri - a tu - a, glo -

25

- ri - a, glo - ri - a tu - a.

- ri - a, glo - ri - a tu - a.

Osanna.

First system of the musical score for 'Osanna.' It consists of three staves. The top staff is a vocal line with lyrics 'O - - - san - - - na, o - san -'. The middle and bottom staves are piano accompaniment. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is common time (C). There is a measure rest marked with a '5' above the staff.

Second system of the musical score. It consists of three staves. The top staff continues the vocal line with lyrics '- na, o - san - - na, o - san - - na, o - san - - na, o -'. The middle and bottom staves are piano accompaniment. The key signature has one flat. Measure numbers 10 and 15 are indicated above the staff.

Third system of the musical score. It consists of three staves. The top staff continues the vocal line with lyrics '- san - - - na, o - - san - - - na, -'. The middle and bottom staves are piano accompaniment. The key signature has one flat. Measure number 20 is indicated above the staff.

Fourth system of the musical score. It consists of three staves. The top staff continues the vocal line with lyrics 'o - san - na in ex - cel - - sis, o - - san - - na -'. The middle and bottom staves are piano accompaniment. The key signature has one flat. Measure number 25 is indicated above the staff.

30 *o - san - na, o - san - na, o -*

35 *o - san - na in ex - cel -*

40 *- san na, o - san na in ex - cel -*

- sis, in ex - cel - sis,

45 *- sis, in ex - cel - sis, ex - cel -*

- cel - sis, in ex - cel - sis,

o - san na in ex - cel - sis,

50 *- sis, ex - cel - sis, in ex - cel - sis,*

in ex - cel - sis, in ex -

o - san - na in ex -

55 *in ex - cel - sis, in ex - cel - sis.*

- cel - sis, ex - cel - sis.

cel sis.

Benedictus.

Be - ne - di

ctus, be - ne - di ctus, be - ne - di

ctus, be - ne - di ctus, be - ne - di ctus qui - ve

nit, qui - ve - nit in no - mi - ne Do - mi -

ni, in no - mi - ne Do - mi - ni, in no - mi -

ne Do - mi - ni

Osanna II.

O - san - na, o - san - na, o - san - na, o - san - na, o - san - na, o - san - na, in ex - cel - sis, in ex - cel - sis, o - san - na, in ex - cel - sis, o -

- san - na, o - san - na, o - san - na, o - san - na, o - san - na, in ex - cel - sis, in ex - cel - sis, o -

- na, o - san - na, in ex - cel - sis, in ex - cel - sis, o -

- na, o - san - na, in ex - cel - sis, o -

35

in ex - cel - sis, in ex - cel - sis,

o - san - na in ex - cel - sis,

o - san - na in ex - cel - sis, in ex

40

45

na in ex cel sis, in ex cel sis. cel sis, in ex cel sis.

Agnus I.

A - - - gnus, A - - - gnus, A - - - gnus De -
 A - - - gnus -
 A - - - gnus De - i, A - - - gnus, A - - - gnus De -

10

i, A - gnus De - i, A - gnus,

De - i, qui tol -

- i, A - gnus De - i, A - gnus, A -

15

A - gnus De - i, A - gnus, A - gnus De -

lis, A -

- gnus De - i, A - gnus, A - gnus De -

20

i, A - gnus, A - gnus De - i,

- gnus De - i, qui tol - lis, qui

- i, A - gnus De - i, A - gnus De - i, qui

25

A - gnus, A - gnus

tol - lis pec - ca - ta, tol - lis pec - ca - ta mun - di, A - gnus

30

35

De - i, A - gnus, A - gnus, A -

qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, A - gnus

gnus De - - i, mi - se - re - re mi se - re - re, mi se - re - re,
 ta, pec - ca - ta mun - - -
 pec - ca - - ta mun - - - di, A - gnus De - - - i,

mi - se - re - re, mi - se - re - re, mi - se - re - re no - -
 di, pec - ca - ta mun - - -
 qui tol - - - lis, tol - lis pec - ca - - ta mun - di,

bis, mi - se - re - - - re no - - - bis,
 di, mi - (b) - se - - -
 pe - ca - ta mun - - - di, mi - - - se -

qui tol - lis pec - ca - ta mun - di, mi - se - re - re, mi -
 - re - - - re no - - - bis, mi - se - re - re no - - -
 - re - re no - - - bis, mi - se - re - re no - - -

se - re - - - re no - - - bis.
 - se - - - re - - - no - - - bis.
 - bis, mi - se - - - re - - - re no - - - bis.

Agnus II.

A - gnus De - i, A -

A - gnus De - i, A - gnus De -

- gnus De - i, A -

- i, A - gnus De - i, qui tol -

- gnus De - i qui tol - lis, A - gnus De -

- lis pec - ca - ta mun - di, A - gnus De -

- i, qui tol - lis pec - ca - ta, tol -

- i, qui tol - lis pec - ca - ta,

- lis pec - ca - ta mun - di, mi - se -

pec - ca - ta mun - di, pec - ca - ta mun -

- re - re, mi - se - re no - bis.

- di, mi - se - re - re no - bis

Agnus III.

5

A - - - gnus, A - - - gnus

A - - - gnus, A - - - gnus

A - - - gnus

10

De - - - i, A - gnus De - - -

De - - - i, qui tol - lis, tol - lis, A - - - gnus

gnus, A - - - gnus De - - - i,

15 20

i, qui tol - lis pec - ca - ta mun - -

De - i, qui tol - lis pec - ca - ta mun - -

A - gnus De - - - i, qui tol - - - lis,

25

di, pec - ca - ta mun - - di, pec - ca -

qui tol - lis pec - ca - ta mun - - di,

30

ta mun - - di, qui tol - lis pec - ca - ta

pec - ca - ta mun - -

35 40

mun - di, pec - ca - ta mun - di, qui

mun - di, pec - ca - ta

45

mun - di, pec - ca - ta mun - di, pec - ca - ta

tol - lis pec - ca - ta mun - di, pec - ca - ta, pec - ca - ta

mun - di, pec - ca - ta mun - di, pec - ca - ta mun -

50 55

ta, do - na no - bis, do - na, do -

di, pec - ca - ta mun -

60

do - na no - bis pa - cem, do - na no -

na, do - na no - bis pa - cem, do - na no - bis, do -

di, do - na no - bis pa - cem,

65 70

bis pa - cem, no - bis pa - cem.

na no - bis pa - cem.

do - na no - bis pa - cem.

VEREENIGING VOOR
NOORD-NEDERLANDS MUZIEKGESCHIEDENIS

WERKEN VAN
JACOB OBRECHT

UITGEGEVEN DOOR PROF. DR. JOHANNES WOLF

MISSEN

DEEL V

AMSTERDAM
G. ALSBACH & Cie.

LEIPZIG
BREITKOPF & HÄRTEL

INHOUD

19. MISSA SINE NOMINE	Blz.	1
20. MISSA L'OMME ARMÉ	„	53
21. MISSA BEATA VISCERA	„	97
22. MISSA FORSEULEMENT	„	133
23. MISSA SINE NOMINE	„	157